

PANORAMA

Ilustrowany dodatek
tygodniowy „REPUBLICKI”

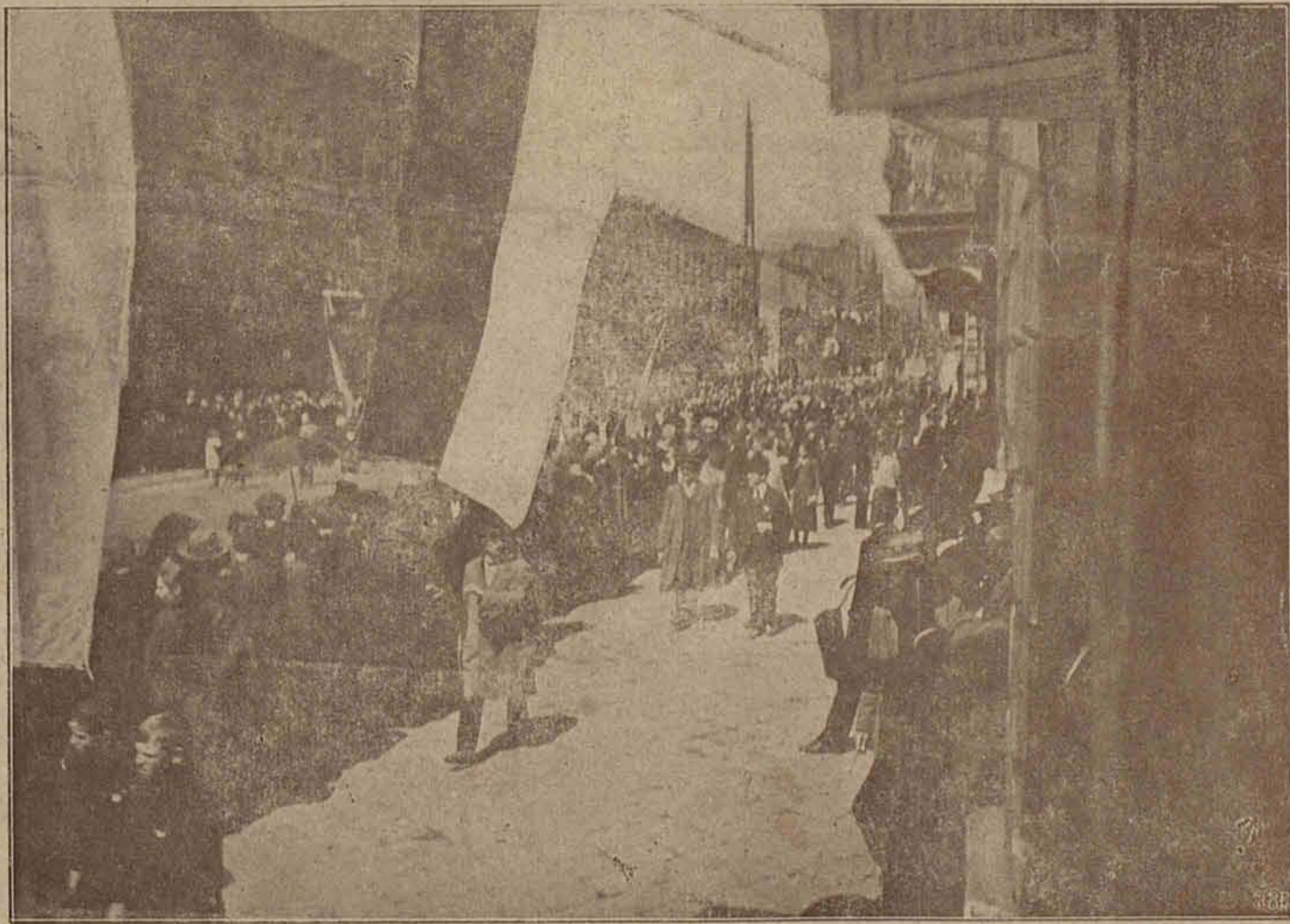
Rok II.

Łódź, 3-go maja 1925 r.

Nr. 19.

Z HISTORYCZNYCH CHWIL ŁODZI.

...A było to przed dziewięciu laty.

Pierwszy obchód 3-go Maja w Łodzi w roku 1916. Zdjęcie dokonane na ul. Piotrkowskiej na odcinku Krótka-Andrzeja.

Patrz zdjęcia na str. 3-ej.

HERMANN ESSIG.

Bajka o złocie.

Był pewien człowiek na świecie, który płakał, gdy słyszał o złocie, gdy je widział lub gdy nawet o niem pomyślał.

Razu pewnego człowiek ten udał się do wielkiego miasta. Po długich wędrówkach znalazł się w pięknym pałacu, w którym przy stolikach siedzieli panowie i panie, odpoczywając widocznie po ciężkiej pracy.

Rozejrzał się wokół i spostrzegł przy jednym stoliku ciekawą parę.

On nosił elegancki frak i cylinder na głowie, a ona — lekką batystową sukienkę, z pod której widać było drobne śnieżne kolanka.

Była nadziemsko piękna. Pan w cylindrze tulił ją do siebie, całował w twarz — potem wsunął jej do ręki złotą monetę.

Gdy wędrowiec ujrzał złoto — cofnął się przerażony. Lzy stanęły mu w oczach i nie mógł wymówić słowa. Widział tylko, że pan w cylindrze wziął piękną nieznaną pod rękę i razem wyszli z pałacu.

Nazajutrz wędrowiec przybył wieczorem do tego samego pałacu. Nieznajoma przyszła zaraz po nim, usiadła na kanapie tuż przy wędrowcu i zdaje się, że czekała na pana w cylindrze.

Wędrowiec przypomniał sobie wczorajszą scenę i znowu lzy stanęły mu w oczach.

Wargi drżały mu z wielkiego wzruszenia.

Chciał coś powiedzieć, lecz nie mógł wydobyć głosu. Zapłakał tylko gorzko i głowę złożył na jej piersiach.

A gdy chciał ją ucałować w usta, zabroniła mu ręką:

— Dlaczego nie chcesz, abym cie całował?...

A ona odparła mu na to:

— Całować potrafi mnie każdy...

Zaprzysiągł jej wieczną miłość i zgodził się zostać jej mężem.

— A czy masz pieniądze? — zapytała.

— Pieniądze?...

Nienawidził złota, płakał na widok złotych krążków — a teraz całe szczęście zostało przez nie zdruczgotane!..

Spojrzał na nią smutnym, zapłakanym wzrokiem.

A ona pocałowała go w czoło i mocno przytuliła do siebie...

Mistyczne błogosławieństwo Chrystusa na grobie rodziny Santagustino.

Tymczasem do pałacu przyszedł pan w cylindrze, rozejrzał się wokół, wyjął wizytówkę i napisał list:

— „Najdroższa moja!... Oddam ci moją kopalnię złota!.. Wszystkie skarby będą do twoich usług!... Wróć do mnie!”

Gdy nieznaną otrzymała ten list pokazała go swemu nowemu kochankowi, który nic jej nie dał prócz złota swego serca.

Przeczytał list i rozplakał się.

Wówczas nieznaną podarła wizytówkę na drobne kawałki i wyrzuciła ją za okno.

Podniósł zapłakaną twarz i patrzył na nią zdziwiony.

A ona spokojnie zamknęła okno.

Potem podeszła do niego bardzo blisko i otarła mu ręką lzy z twarzy.

I wzięła od niego za miłość tylko złoto jego serca i nauczyła się płakać tak samo, jak on...

Tłumaczył B. F.

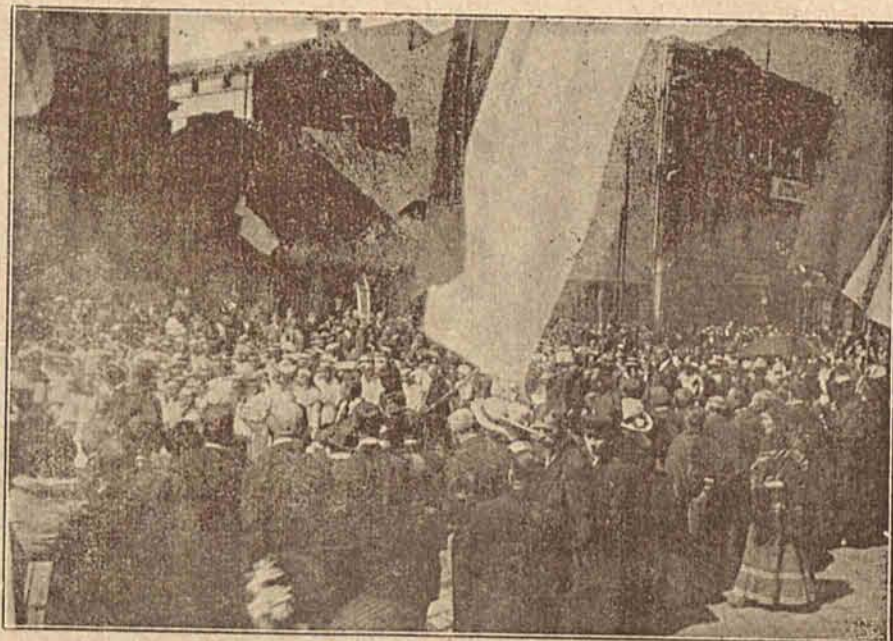
PRZED ŚLUBEM.

Ojciec narzeczonej: Tu pan ma dziesięć tysięcy dolarów!.. Chcę tylko, żeby pan mi przyrzekł, że będzie pan dobrym mężem dla mojej córki...

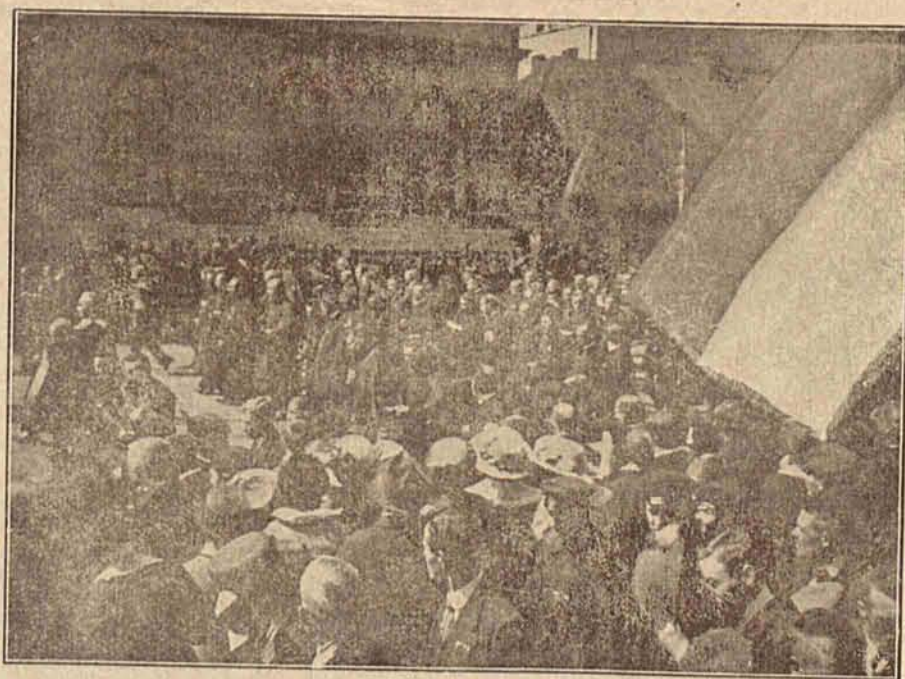
Naręczony: Zaraz!... Daj mi pan przede wszystkim przeliczyć pieniądze!..

(R)

3 maj 1916 roku w Łodzi.

Dzieci.

Duchowieństwo.]

Wystawę filmową i targi p. t. „Film i jego technika”, które miały się odbyć w Berlinie w końcu lutego, przesunięto na jesień.

Jacque Catelaine poeta Vignerte z „Koenigsmarku” i książę z filmu p. t. „Złoty książę” kreuje ostatnio trudną rolę arlekina w „Galerji potworów” reżyserji Marcela L’Herbier.

Chcecie nowej sztuki — szukajcie jej w poźółkłych księgach starych poetów.

Najnowszy film z **Mary Pickford** będzie nosił tytuł „Rebecca of Sunnybrook farm”. Scenarjusz pisze Frances Marion, inscenizatorem będzie Micky Neilan.

Pat i Patachon przyjechali do Berlina z Wiednia i zatrzymali się w hotelu „Excelsior”.

Bilans towarzystwa „Paramout” za rok 1924 wykazuje 5,402,500 dolarów czystego zysku.

Nowy film Normy Talmadge reżyserji Dymitra Buchowieckiego nosi tytuł „Grans dark”.

Wytwórnia „Paramout” ogłosiła konkurs na najlepszy scenarjusz, któremu przyznana zostanie premia w wysokości 50,000 dolarów.

W razie jeżeli wytwórnia wyróżni kilka scenarjuszów, autorom każdego wydana zostanie suma 50 tysięcy dolarów.

W całej Polsce jest zaledwie 400 kinoteatrów na 28 milionów mieszkańców.

„Każdy ma swój gust” — rzekł kogut, grzebiąc w śmietniku.

„Jacaste” Anatola France’a realizuje Gaston Ravel.

Lya de Putti przed swym wyjazdem do Ameryki wykona jeszcze jedną rolę w niemieckim filmie p. t. „Zazdrość”. Scenarjusz napisał Paweł Cziner, autor scenarjusza i reżyser filmu p. t. „Nju”.

Ryszard Oswald zrealizował film p. t. „Kobieta czterdziestoletnia” z Dianą Carenne w roli tytułowej. Włodzimierz Gajdarow występuje w tym obrazie w roli młodego czło-wieka, w którym kochają się matka i córka.

J. Mozzuchin przystąpił do wykonania pod kierunkiem Turżańskiego (realizatora „Złotego księcia”) wielkiego filmu p. t. „Michał Strogow”. — Zdjęcia do tego filmu będą wykonane częściowo w Polsce. Po raz pierwszy w filmie powyższym Mozzuchin, jako partnerkę, będzie miał piękną rosjankę Natalję Kowanko. Drugim wielkim filmem będzie „Rok 1995”. Reżyserem tego filmu będzie sam Mozzuchin, lub realizator „Nibelungów” — Fritz Lang.

Głupcy mówią o przeszłości, mądrzy o terażniejszości, a warjaci o przyszłości.

Życie jest źródłem tylu nieszczęść że śmierć bynajmniej nie jest największym z nich.

W komnacie śmierci Napoleona.

Lut szczęścia znaczy więcej niż funt rozumu. Łaskawy przypadek rzuca posiadaczom tej małej dozy szczęścia do rąk rzadkie dary. Takim wybrańcem losu jest obecnie pewien mały dziennikarz wielkiego New-Yorku. Poczciwy ten człowiek nazywa się William Kitter.

Pewnego popołudnia siedział w domu i modlił się zawzięcie. Aby zabić czas zaczął przeglądać różne stare dokumenty, które przed laty przywiozła mu żona z domu rodzicielskiego, mając zamiar podpalić nimi w piecu. Aż nagle, przeglądając żółte papiery rozjaśnia mu się oblicze. Wpadł mu więc pamiętnik lekarza angielskiego, należącego do orszaku, który eskortował Napoleona na wyspę św. Heleny i czuwał nad nim w ostatnich latach jego życia. Lekarz ten dr. Tomasz Dunn był dziadkiem żony dziennikarza i w ten sposób rzadki dokument dostał się do rąk Kittera.

Dr. Dunn opowiada w swych pamiętnikach szczegółowo o życiu Napoleona na św. Helenie. Po raz ostatni wdział go na łożu śmierci. Leżał wówczas Napoleon na pustym łożku polowym. Ubrano go w strój francuskich generałów.

Miał na sobie zielony mundur z białymi wylogami, zieloną kamizelkę, białe spodnie i buty z ostrogami. Dr. Dunn zaznacza w swych pamiętnikach, że były one za wielkie i śmiesznie trochę wyglądały na małych nogach wielkiego wodza. Piersi jego zdobił krzyż legji honorowej. Na cienkim, złotym sznureczku wisiała maleńka miniatura żony jego, Marji Luizy i syna.

Dziwny widok przedstawiało dwóch zaufanych Napoleona na wygnaniu, Bertrand i Montholon. Sprawowali oni, przybrani w ubrania cywilne, straż przy umarłym. Wyglądali jak dwie figury woskowe, stojąc u wezłowia zmarłego wodza. Naprzeciw nich szeptał ksiądz modlitwy, z których nie było słychać ani jednego słowa, widać było tylko, że porusza ustami. Śmiertelna cisza panowała w pokoju. Obok tylko z zamkniętych drzwi słychać było tłumione łkanie pani Bertrand. Twarze Montholona i Bertranda wydawały się zaścigłe w zadumie.

Trzy lata po śmierci Napoleona znalazł się dr. Dunn przypadkiem znów na św. Helenie. Udał się natychmiast na grób Napoleona. Znalazł go w okropnym stanie. Z niezapominajek, zasadzonych ręką pa-

Budowa domu dla urzędników skarbowych pod Julianowem

Święcenia kamienia węgielnego dokonał ks. biskup Tymieniecki w ubiegłym tygodniu.

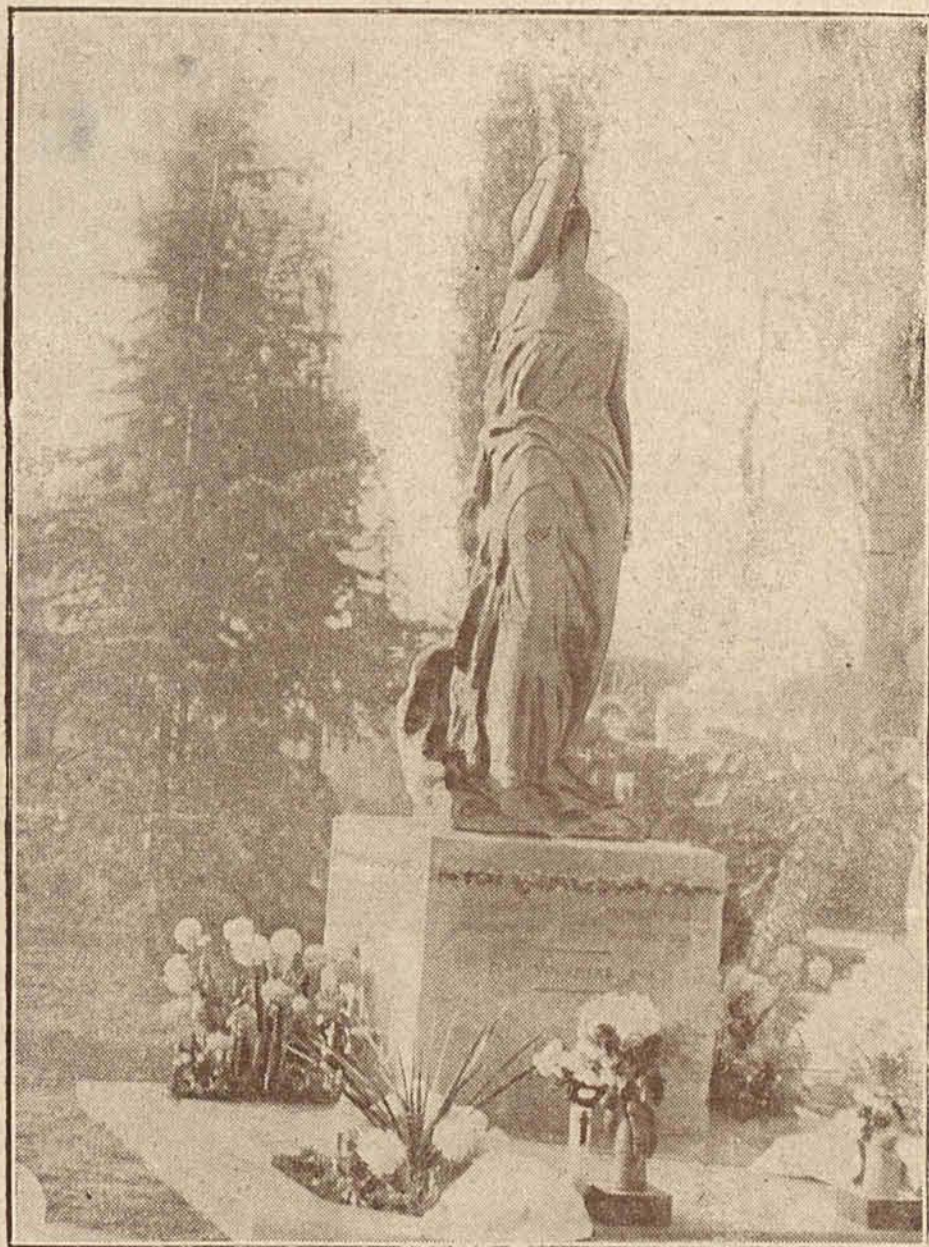

Budowa fundamentów już się rozpoczęła.

ni Bertrand przy opuszczeniu wyspy, nie pozostało śladu.

Dokument Kittlera nie jest żadną rewelacją, wywołuje jednakże sensację w New-Yorku. Bogaci kolekcjonerzy ofiarują mu za odstąpi-

nie pamiętnika ogromne sumy. Ale William Kitter jest sprytnym człowiekiem. Wie, że cierpliwością osiągnie większą sumę, niż gdyby śpieszył się od razu ze sprzedażą oryginalnego pamiętnika.

W Medjolanie znajduje się cmentarz monumentalny, gdzie nad grobami wznoszą się pomniki najlepszych dłuł świata. Podajemy fotografię pomnika smutku na grobie rodziny Oriani.

Jerzy Rdzawicz.

JASNE OKNA.

Kiedy miasto ciemną nocą falującą pierśią dyszy
I w upiornych, mrocznych bramach dreszczem przejmie nagły skrzyp —
Gdzieś na mrocznych piętrach domów w przytłumionej, sennej ciszy
Patrz na mnie sennie oczy białych światel z poza szyb

—o—
W oświetlonych, jasnych oknach, nocnej ciszy snem owianych,
Jak w okropnym, czarnym lesie — zewsząd czyha strach i lęk...
Skróś rolety opuszczone sączy smutek ołowiany
I na Krzyżu ram okiennych krwią się znaczą piętno mąk!

—o—
Coś się czai w szarych kątach, mrokiem sływa po suficie,
Zwinnie wspina się po ścianach złych, pajęczych cieni wzdryg —
Wyszeptane, ciche słowa milkną w nocy aksamicie
Tylko czasem z garała buchnie niewstrzymany, nagły krzyk!

—o—
O, nieznane, szare cienie na sufitach i na ścianach
O, ramiona wyciągnięte w pustkę ulic, w ślepią dal — — —
Kiedy miasto ciemną nocą, jak dziewczyna spi pijana,
W jasnych oknach czyjeś dłonie załamuje niemy żal...

Kurjer literacki.

—o—
W Paryżu powstał syndykat powieściopisarzy, który ma na celu obronę pisarzy przed wyzyskiem wydawców. Zadaniem jego jest określanie minimum honorarjów, ułożenie formy kontraktów i t. p. Pan Ernest Charles z „Nouvelles Littéraires” dodaje złośliwie, że będzie to może miało ten doskonały skutek, iż autor, otrzymawszy większe honorarium, będzie może mniej pisał, co dla wielu powieściopisarzy byłoby bardzo pożądane.

**
W marcowym numerze poważnego miesięcznika niemieckiego „Die Neue Rundschau” powtarza pan Rudolf Kayser niezbyt wyczerpującą notatkę pani Kastarskiej z „La Revue Mondiale”. Autorka stwierdza tam, że nowoczesna twórczość dramatyczna polska szczególnie interesuje się problemem bolszewizmu i wymienia nazwiska Żeromskiego („Ponad śnieg”), Sieroszewskiego („Bolszewicy”), Grubińskiego („Lenin”) oraz Reymonta, który napisał niegrane jeszcze misterjum, również starające się wyjaśnić zagadkę bolszewicką.

**
Pierre Louys, autor „Afrodyty”, który przez szereg lat milczał, zapowiedział wydanie nowej książki. Jest to zbiór krótkich opowiadań p. t. „Czternaście obrazków”.

NA STACJI METEOROLOGICZNEJ.

Pierwszy astronom (patrzac na niebo przez lupę): Wenera wygląda dziś cudownie!

Drugi astronom: Przepraszam, to nie jest Wenera, to Jupiter...

Pierwszy: Pan się myli... To jest Wenera...

Pani: On ma bajeczny wzrok — z takiej odległości odróżnia mężczyznę od kobiety...

PO LEKCJI.

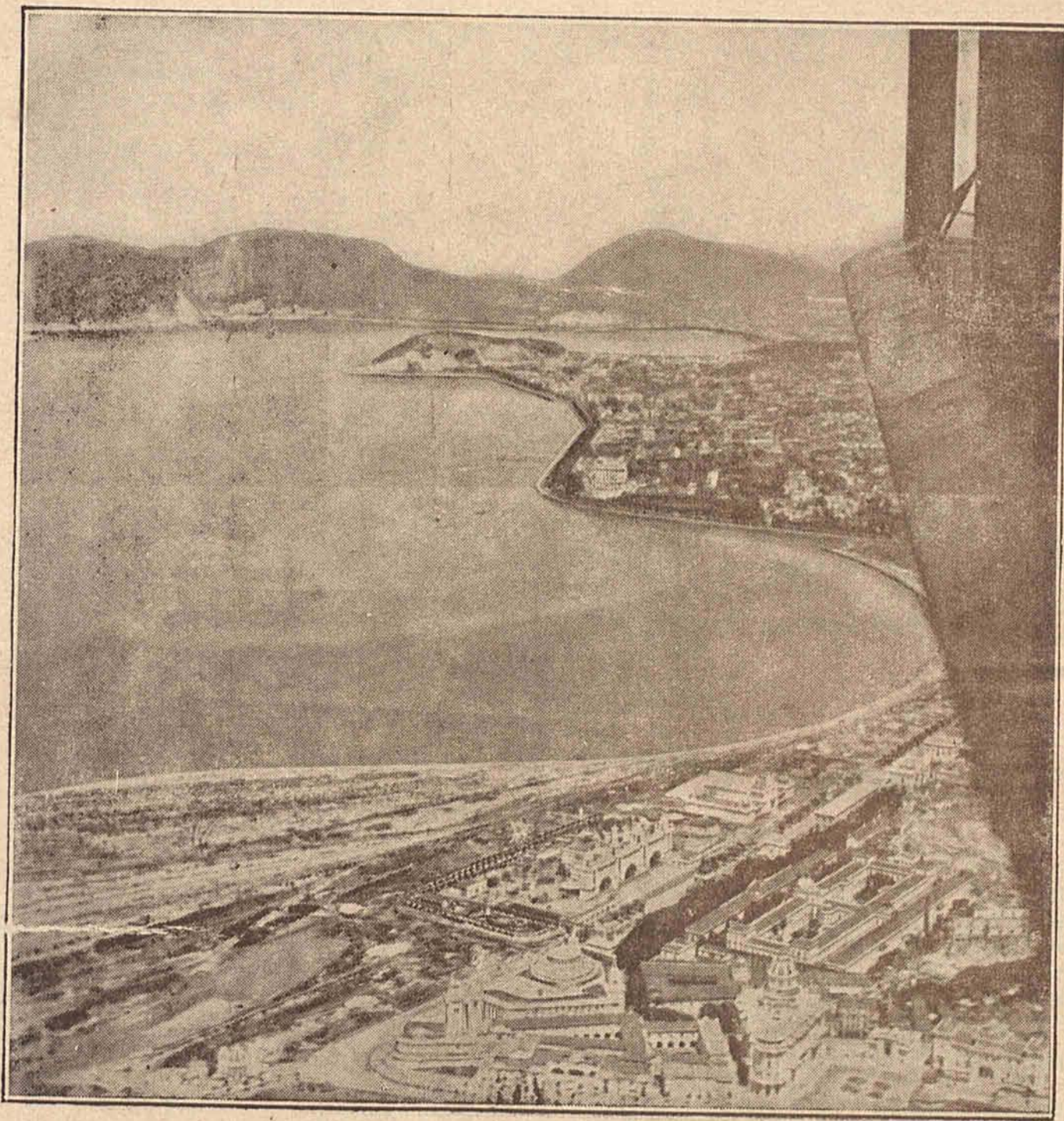
Matka: Coś przeszła dzisiaj z nauczycielem?

Córka: Najpierw przeszliśmy przez korytarz, potem przez stołowy pokój, gabinet i znaleźliśmy się w moim buduarze...

CIERPLIWY KLIENT.

Adwokat (otwierając drzwi do po czekalni). Kto z panów czeka na mnie najdłużej?...

Gość: Ja!... Chodzi o to że przyniosłem panu palto trzy miesiące temu i czekam, i czekam...

Rio de Janeiro, stolica Brazylii: zdjęcie z lotu ptaka. Rio de Janeiro pod względem struktury samego miasta i piękności budynków należy do najpiękniejszych stolic świata.

W każdym człowieku kilku ludzi siedzi, dlatego tak trudno znaleźć... człowieka.

**

W polityce sprzymierzeniec gorszy jest i niebezpieczniejszy, niż wróg.

**

Ludzie, którzy nie mają czasu, sprzedają swe życie.

**

Najszybciej czerstwieje chleb darowany.

Każdy mężczyzna ma dwie moralności: dla własnej żony jedną, a dla cudzej żony drugą.

**

Brzydota ma jednak pewną przewagę nad pięknnością — nie mija.

**

Pierwszym krokiem do rozwodu jest — ślub.

**

Lepszy człowiek niezdolny do niczego, niż zdolny do wszystkiego.

Kłamstwo to kredyt prawdy.

**

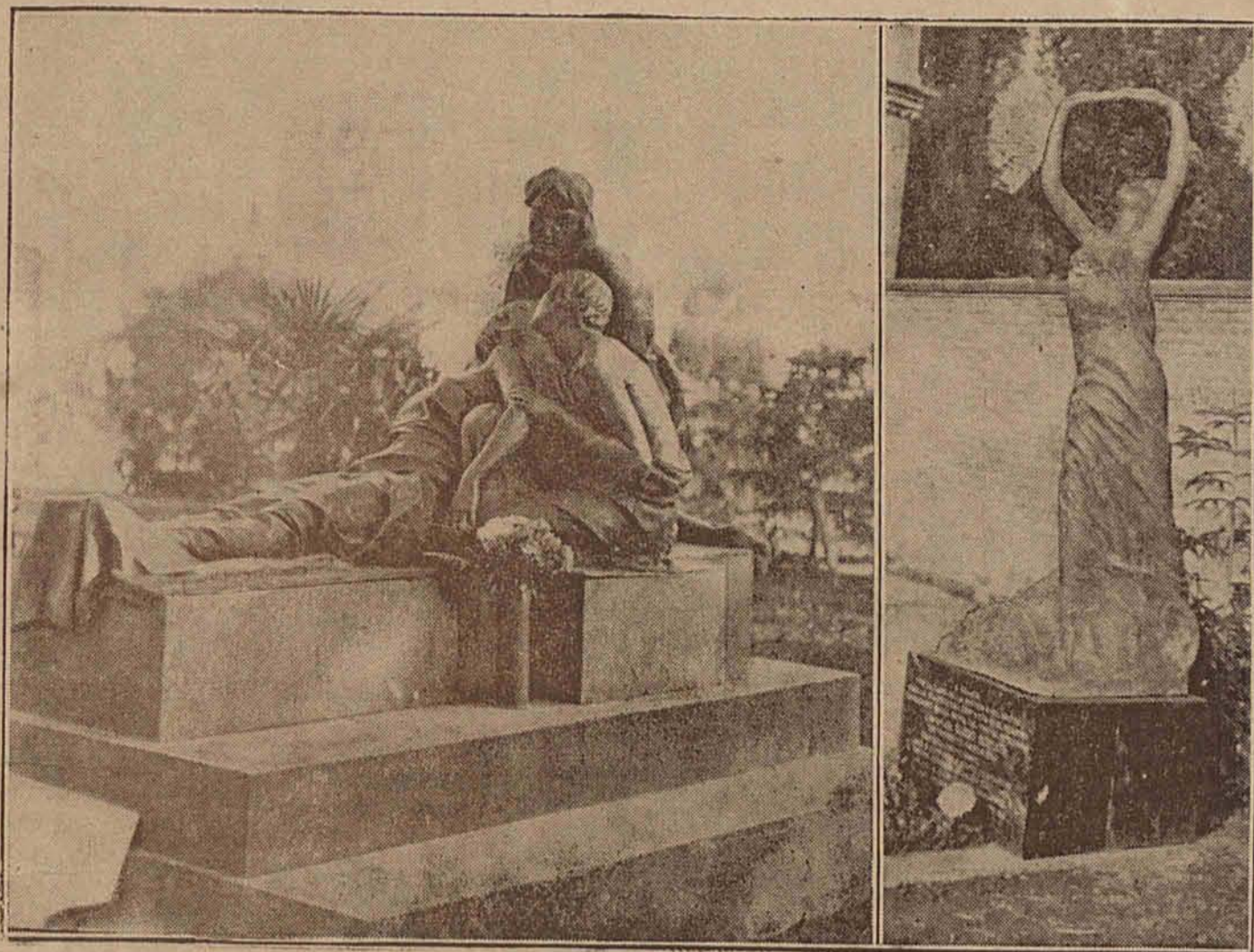
Niechaj sto tysięcy ludzi wybierze się w tę samą podróż — żaden nie odbędzie podróży tej samej.

**

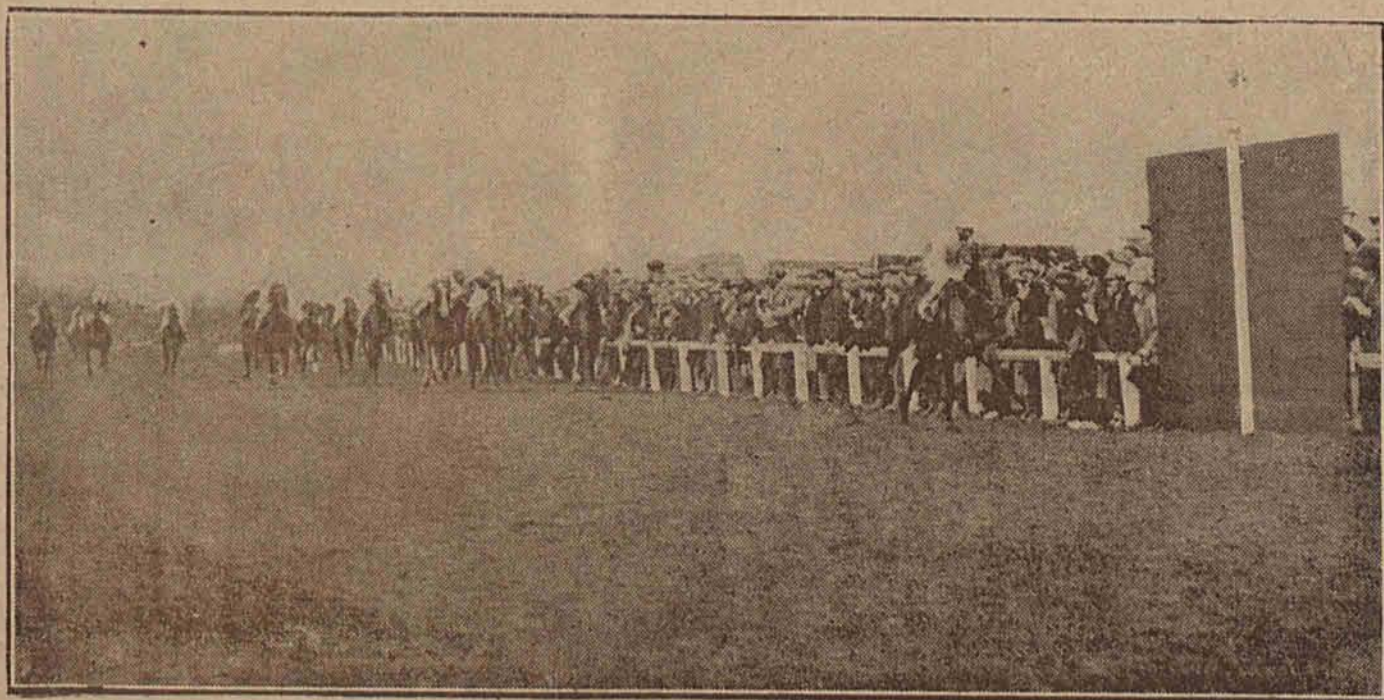
Starość jest zabawną chorobą — pielęgnujemy ją, by trwała jaknajdłużej.

**

Na dnie wszelkiego oczekiwania jakiegokolwiek ono będzie, zawsze kryje się rozczarowanie.

Grób hrabiny de Villard i statua mistycznego imienia na grobie rodziny Donati (rzeźbiarz Pellini).

Z wielkich wyścigów wiosennych w Anglii. Koń „Tapil“ zwycięża bieg na 4 długości od swego współzawodnika, Grare Fairy.

Wyrazy czytane poziomo.

1. Miejsce stałego zamieszkania.
5. Zwienzątko o pięknym futrze.
7. Uroczystość w państwach monarchicznych.
11. Środek komunikacji lądowej.
14. Kraj nad morzem Śródziemnym
16. Wskazanie miejsca.
17. Spis żołnierzy.
22. Miara powierzchni.
23. Niezbędne akcesorium Dziesiątej Muzy.
25. Zaimek.
26. Twór wyobraźni.
28. Ptak drapieżny.
29. Dodatek do traktatu międzynarodowego.
30. Drobną sprzedaż.
31. Miasteczko na Wołoszczyźnie pamiętne śmiercią jednego z hetmanów Polski w walce z Turkami.
32. Kwiat.
33. Miesiąc.
34. Inaczej zajazd.
35. Owoc.
39. Część wulkanu.
41. Jarzyna.
42. Miasto w Prusach Wschodnich.
46. Inaczej bij.
47. Człowiek o skłonnościach niszczycielskich (wspak).
48. Koń.
51. Nazwisko dynastji angielskiej w 16-ym wieku.
53. Owoc.
55. Zwierzę.
57. Bohaterka „Chaty za wsią” Kraśzewskiego.

59. Nazwa kinematografu w Łodzi.
61. Ton w śpiewie.
62. Cieśnina na granicy Europy i Azji.
65. Inicjały partji politycznej w Polsce przed wojną.
66. Były dyrektor teatru miejskiego w Łodzi.
67. Pająk jadowity (w 2 przyp.).
68. Inaczej wyrafinowane zbroczenie.
69. Imię męskie.
70. Mieszkaniec kraju na półwyspie Bałkańskim.

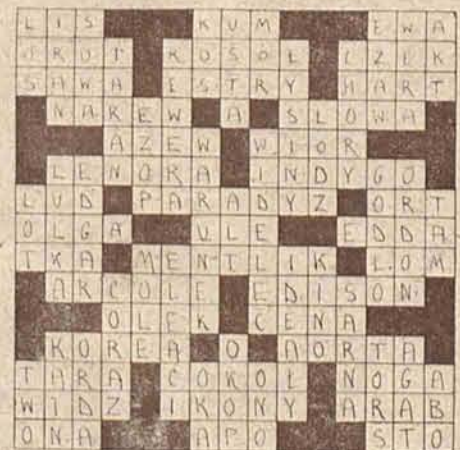
Wyrazy czytane pionowo

1. Środek komunikacji wodnej.
2. Zwierzęta żyjące w Afryce i Azji.
3. Linja na mapie łącząca punkty o jednakowej temperaturze.
4. Miasto we Francji.
5. Znany generał japoński.
6. Kawał drzewa.
7. Święto ludowe na Rusi w wigilję św. Jana.
8. Zabieg leczniczy.
9. Miasto w Rosji.
10. Półwysep w Ameryce.
12. Drzewo.
13. Stan fizjologiczny.
15. Przestrzeń nieokreślona (wspak)
18. Przysłówek.
19. Posąg po łacinie.
20. Określenie położenia rzeczy.
21. Rodzaj konopi.
24. Zwierzę żyjące w mule rzeczonym.
27. Twierdza niemiecka pamiętna zwycięstwem Napoleona.

34. Prymitywne oświetlenie.
36. Istniejące przed wojną państwo na półwyspie Bałkańskim.
37. Imię męskie.
38. Miasto w ziemi Radomskiej.
40. Broń.
41. Prowincja belgijska.
43. Inaczej łagodzi.
44. Narzędzie ciesielskie.
45. Elik sir do płukania ust.
46. Inaczej kipi.
47. Nazwa popularnej akcji na giełdzie.
49. Utwór Leopolda Staffa.
50. Pierwiastek chemiczny.
51. Ulubiona rozrywka młodzieży.
52. Miasto w Rosji.
54. Inaczej huk.
56. Mieszkaniec jednego z państw związkowych w Niemczech.
58. Przyjaciół Mickiewicza.
60. Zaimek.
63. Kwiat.
64. Zaszczytny tytuł muzułmański.

Za trafne rozwiązanie redakcja „Panoramy” przeznaczą 3 nagrody:
Nagroda I — 3 bilety do „Reduty”
Nagroda II — 2 bilety do „Czarów”
Nagroda III — 2 bilety do „Odeonu”

Rozwiązanie zadania krzyżkowego z № 17 „Panoramy”.

Drogą losowania nagrody otrzymali:

H. Witkowska, Nawrot 57, 3 bilety do „Luny”.

B. Szulc, Pomorska 3, 2 bilety do „Czarów”.

A. Grunertówna, Sienkiewicza 34, 2 bilety do „Odeonu”.

Za wydawnictwo „Republika”, Sp. z ogr. odp.: Marjan Nussbaum - Oltaszewski. — Czcionkami „Republiki”, Piotrkowska 49— Redaktor odpowiedzialny Józef Burman